

**КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ**

**Новікова С.Ч., Уласевич Л.П., Каськова Л.Ф., Амосова Л.І., Янко Н.В.,
Хміль О.В., Ващенко І.Ю.**

Полтавський державний медичний університет

Стаття висвітлює комплексне застосування різних форм і методів навчання для якісної підготовки висококваліфікованих лікарів-стоматологів на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології.

Ключові слова: здобувачі освіти, форми навчання, методи навчання, дитяча терапевтична стоматологія, лікар-стоматолог.

The article is devoted to the comprehensive application of various forms and methods of education for the high-quality training of highly qualified dentists at the department of pediatric therapeutic dentistry.

Keywords: education seekers, forms educative, methods educative, children's therapeutic stomatology, dentist pediatric.

Провідна мета професійної медичної освіти – підготовка висококваліфікованих фахівців, адаптованих до умов конкурентного середовища, здатних до ефективної професійної роботи зі спеціальності. Сучасний розвиток медичної науки і техніки, упровадження складних методів діагностики, лікування й догляду вимагають від майбутніх стоматологів, особливо в дитячій сфері, відмінної професійної підготовки й постійного підвищення особистої кваліфікації, що є основним критерієм ефективної роботи [1-5].

Метод навчання в медичному ЗВО – це спосіб спільної діяльності педагога і студента, спрямований на реалізацію цілей і цінностей, що визначають становлення особистості майбутнього лікаря й оволодіння ним основами професійної діяльності. Студент має бути налаштованим здобувати знання не на вчора, не на сьогодні, а на майбутнє, тобто засвоювати все сучасне, інноваційне, що є натеper у професійній сфері.

Зважаючи на характер взаємодії викладача і здобувача освіти, його здібностей сприймати й засвоювати інформацію, застосовують різні форми і методи навчання. У педагогічній практиці розрізняють різні форми і методи донесення інформації до здобувача освіти. Під час використання **традиційних (пасивних)** – лекцій, практичних занять викладач є головною дійовою особою, а студент виступає в ролі об'єкта навчальної діяльності. Студент має засвоїти й відтворити матеріал, який передається йому викладачем або іншим джерелом знань [2;4].

Застосовуються також **ефективні педагогічні технології: активні лекції** – проблемна лекція, бінарна лекція, лекція у формі конференції, лекція-пресконференція, лекція-диспут; **неімітаційні форми навчання** – дискусія, дебати, диспут, круглий стіл, засідання експертної групи, мозкова атака, «сніжний ком», студент у ролі викладача; **імітаційні форми навчання** – ситуаційні задачі, ділові й рольові ігри; **творчі форми роботи** – проєкт, метод аналітичного синдромального розбору, авторський інноваційний метод [2; 4].

У навчанні студентів медичного закладу вищої освіти головний акцент робиться на активні методи навчання, тобто такі форми організації навчально-виховного процесу, які сприяють різноманітному вивченню навчальних питань, активній взаємодії здобувачів освіти і викладача, живому обміну думками з-поміж них, націленому на правильне розуміння змісту досліджуваної теми та її практичне використання.

При запровадженні в навчальному процесі активних методів навчання студент більшою мірою стає суб'єктом навчальної діяльності, вступає в діалог із викладачем, бере активну участь у пізнавальному процесі, виконуючи творчі, пошукові, проблемні завдання. Відбувається взаємодія здобувачів освіти поміж собою під час завдань у парі, групі.

Важливим моментом застосування активних методів у викладанні є підвищення інтересу й мотивації студентів до вивчення предмета, розкриття індивідуальних можливостей кожного. А формування позитивної мотивації до вивчення предмета й освоєння обраної спеціальності – дуже важливий аспект підготовки фахівця, майбутнього лікаря [1; 3].

Під час навчання на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології головний акцент робиться на активні методи навчання, тобто такі форми організації навчально-виховного процесу, які сприяють різноманітному й усебічному засвоєнню питань навчального процесу, активній взаємодії здобувачів освіти й викладача, обміну думками при виникненні складнощів у виконанні завдань за темою заняття, спрямованих на розв'язання і правильне розуміння змісту теми, що вивчається, і способів її практичного використання.

На кафедрі навчаються здобувачі освіти II – V курсів і опановують 6 дисциплін, тому викладачі налаштовують студентів на використання при освоєнні теми всі чинні методи й форми навчання, але насамперед сучасні.

Кафедра має симуляційний клас, в якому студенти II і III курсів опановують практичні навички, IV і V курсів – удосконалюють їх і готуються до практично-орієнтованого іспиту. Також кафедра має комп'ютерний зал: урахувавши, що на старших курсах із дисципліни «Дитяча терапевтична стоматологія» відбуваються циклові заняття, дуже зручно з кожної теми перевірити рівень знань звичайним тестуванням, а після розгляду нез'ясованих питань і лікування тематичного пацієнта завершальний рівень знань перевірити комп'ютерним тестуванням. Змістовий модульний контроль і підготовка до Крок-2 «Стоматологія» на кафедрі проводяться в комп'ютерному класі. На кафедрі запроваджено форму проведення тематичного заняття, коли хтось зі студентів готує тематичну проблемну презентацію, яку потім усі разом обговорюють. Це дуже мотивує студентів, і кожен хоче розлогіше й глибше презентувати свою тему. На заняттях використовується інтерактивний метод – круглий стіл: розглядається якась конкретна ситуація, створена умовно задача або по конкретному пацієнту і кожен студент висловлює свою думку з приводу вирішення. У такому випадку студенти набувають досвід огляду пацієнта, застосування доречного додаткового обстеження для встановлення остаточного діагнозу і призначення відповідного лікування. На заняттях викладачі пропонують студентам тематичні відеофільми.

Опановують стоматологію в нашому закладі вищої освіти і студенти-іноземці. Кафедра пропонує їм друковані

матеріали навчання, електронні підручники, відеофільми, мультимедійні презентації, комп'ютерне тестування.

Отже, успіх навчання залежить від правильного визначення його цілей і змісту, а також від способів досягнення цілей, тобто від правильного вибору методів і форм навчання, які мають сприяти розширенню обсягу знань студентів, активізувати їхню пізнавальну діяльність, спонукати інтерес до предмета, майбутньої професії.

Застосування численних методів і форм навчання – традиційних, активних, інтерактивних – в опануванні спеціальності майбутніми лікарями-стоматологами, зокрема дитячими, доречно, але перевагу слід віддавати інноваційним сучасним методам, навчитися на майбутнє.

Список використаної літератури

1. Каськова ЛФ, Хміль ОВ, Хміль ДО, Новікова СЧ. Основи формування професійної мотивації навчальної діяльності студента. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти. Матер. навч.-наук. конф. з міжн. уч. 2021 Бер 25; Полтава. Полтава: УМСА; 2021:121-3.
2. Каськова ЛФ, Янко НВ, Ващенко ІЮ, Новікова СЧ, Андріянова ОЮ. Ставлення майбутніх стоматологів до застосування різних методів викладання дитячої терапевтичної стоматології. Український стоматологічний альманах. 2022;3:63-7.
3. Каськова ЛФ, Новікова СЧ, Анопрієва НМ. Навчальна мотивація студентів в формуванні професійної компетентності з дитячої стоматології. Вісник проблем біології і медицини. 2018;1,1(142):231-4.
4. Новікова СЧ, Хміль ОВ, Янко НВ, Уласевич ЛП. Застосування сучасних форм і методів навчання у викладанні дитячої терапевтичної стоматології. Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: навч.-наук. конф. з міжн. уч.: матеріали конф. 2020 Бер 19; Полтава. Полтава: УМСА;2020:154-5.
5. Янко НВ, Каськова ЛФ, Новікова СЧ, Хміль ОВ. Деякі проблеми практичної підготовки лікарів-стоматологів у закладах вищої освіти України. Вісник проблем біології і медицини. 2021;3(161):212-15.

МУЛЬТИКОМПОНЕНТНІСТЬ ПІДГОТОВЧОГО ЕТАПУ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕДІАПРОСТОРУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ

Овчаренко Л.К., Циганенко І.В., Мохначов О.В.

Полтавський державний медичний університет

Підвищення якості вищої медичної освіти визнано одним із пріоритетів освітньої стратегії України у XXI столітті, тому нині актуалізується мультикомпонентний підхід підготовки навчального процесу із можливим залученням медіапростору інтернет-мережі.

Ключові слова: мультикомпонентність, медіапростір, інтернет-мережа, професійна педагогічна діяльність.

Improving the quality of higher medical education is recognized as one of the priorities of the educational policy of Ukraine in the 21st century, consequently, today we are considering a multi-component approach to the preparation of the educational process with the possible involvement of the media space of the Internet network.

Keywords: multicomponentity, media space, network, professional and pedagogical activity.

Навчальний процес у закладах вищої медичної освіти ґрунтується на органічній єдності та взаємозв'язку викладання (діяльності викладача) і навчання (діяльності студента), спрямованих на підготовку його до професійної діяльності. Відомий дидакт, академік Ю.К. Бабанський наголошував [4], що «Процес навчання – це цілеспрямована взаємодія вчителя та учнів, у ході якої розв'язуються завдання освіти, виховання і загального розвитку особистості». Інакше кажучи, саме вчитель, діяльність якого спрямована на управління пізнавальною діяльністю учня на основі об'єктивних і суб'єктивних законів, принципів, методів, форм організації та засобів навчання, та учень, який здобуває в процесі навчання знання, уміння й навички, визначені навчальним планом і програмами. Іншим необхідним компонентом цього взаємозв'язку є якість вищої освіти. Якість освіти розглядається як міра задоволеності очікувань різних учасників процесу освіти, а з іншої точки зору, – як міра досягнення поставлених у освіті цілей і завдань.

Для успішного досягнення отримання якісної вищої освіти виділяють певний комплекс складових [1]:

1. Якість навчально-методичної бази (ресурсне забезпечення закладів освіти, залучення до навчального процесу нових методів і засобів пізнання, пов'язаних із сучасними технічними можливостями);
2. Якість науково-педагогічних працівників;
3. Якість підготовки фахівців, здатних до ефективної професійної діяльності й адаптації до умов науково-технічного прогресу, які володіють технологіями в межах свого фаху й уміннями використовувати свої знання для виконання професійних завдань.

Охарактеризуємо питання щодо якості науково-педагогічного компонента. Задля відмінної підготовки авторитетних фахівців, здатних до самостійної та спеціалізованої медичної практики в умовах сучасних викликів, особливі вимоги ставляться до професійно-педагогічної діяльності викладачів медичних закладів. Вони виконують свої функції, методи роботи з особливими характеристиками – і кваліфікаційними, й особистісними; є головними дійовими особами освітнього простору у вищій школі, адже саме викладачі розробляють і впроваджують педагогічні технології та практично гарантують контроль якості професійної підготовки.

Особливої уваги потребують такі компоненти: професійно-педагогічна діяльність викладача закладу вищої освіти; функціональність компонентів педагогічної системи.

Окреслимо, що саме означають ці поняття. Професійно-педагогічна діяльність викладача (ППД) закладу вищої освіти – це суб'єкт-суб'єктна (викладач-студент) взаємодія у вигляді співробітництва. Функціональні компоненти педагогічної системи визначено як «зв'язки між вихідним станом структурних компонентів педагогічної системи і кінцевим результатом її функціонування, що визначають ті операції, які має виконати педагог над кожним зі